

Vergaderjaar 2025–2026

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 286

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 november 2025

Inleiding

Hierbij bied ik u de toezichtbrief van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) aan over de bevindingen van het monitoringstraject omtrent de zorgplicht mentaal welzijn agenten MIVD. De CTIVD concludeert in haar brief dat de MIVD voldoet aan de toetsingscriteria die de CTIVD gedurende het monitoringstraject heeft opgesteld en beëindigt de monitoring. Ik ben de CTIVD erkentelijk voor het gedegen onderzoek, ditmaal vormgegeven door middel van een monitoringstraject, dat betrekking heeft op de zorgplicht van de MIVD voor het mentale welzijn van agenten.

Algemeen

Op grond van artikel 41 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017) hebben de diensten de mogelijkheid tot het inzetten van agenten. Een agent is een natuurlijk persoon die weloverwogen door de diensten wordt ingezet en aangestuurd om gericht informatie te verzamelen die voor de taakuitvoering van de diensten van belang is.

De inzet van agenten is een onmisbaar middel voor de MIVD, maar kan ook risico's met zich meebrengen op het gebied van fysieke veiligheid en mentaal welzijn van agenten. Om dergelijke risico's te minimaliseren heeft de MIVD ten aanzien van agenten een zorgplicht. Deze zorgplicht ziet niet alleen op de fysieke veiligheid van de agenten, maar ook op de psychische belasting die verbonden kan zijn aan de inzet van een agent. Derhalve bereidt de MIVD elke inzet van een agent zeer zorgvuldig en professioneel voor. Risico's worden daarbij zo veel als mogelijk beperkt. Verder wordt tijdens de inzet continu gemonitord hoe het gaat met de fysieke veiligheid en het mentale welzijn van een agent.

Aanleiding onderzoek en verloop monitoringstraject

In november 2021 verscheen het rapport «Uit het zicht» van de commissie Brouwer over de omstandigheden rondom de suïcide van een politieman die langdurig werkzaam was als infiltrant in een undercoveroperatie.¹ De commissie Brouwer concludeerde dat er bij de uitvoering van undercoveroperaties te weinig aandacht was voor het mentale welzijn van infiltranten. Het rapport van deze commissie was voor de CTIVD aanleiding om bij de MIVD een vooronderzoek te doen over de wijze waarop het mentale welzijn van agenten wordt geborgd.

Als onderdeel van dit vooronderzoek heeft CTIVD in 2023 de MIVD verzocht om zelf een brede analyse van beleid, werkprocessen en praktijk uit te voeren naar de wijze waarop de zorgplicht voor het mentale welzijn van agenten binnen de dienst is ingericht. De CTIVD heeft daarbij de verwachting uitgesproken dat, indien er op basis van de analyse verbetermaatregelen werd geïdentificeerd, de MIVD een integraal verbeterprogramma zou opstellen om de zorgplicht voor het mentale welzijn van agenten adequaat en toekomstbestendig vorm te geven.

De MIVD heeft de analyse breder ingestoken en deze zag naast het mentale welzijn van agenten ook op operationele medewerkers van de Afdeling Operaties van de MIVD. De CTIVD stelt vast dat de MIVD bij het uitvoeren van deze analyse adequaat en voortvarend te werk is gegaan. Uit de analyse van de MIVD zijn een aantal risico's op onrechtmatigheden en onzorgvuldigheden naar voren gekomen. Deze risico's hadden onder meer betrekking op leiderschap, personeelszorg en opleiding. De MIVD heeft naar aanleiding van de eigen analyse een verbetertraject opgestart.

De CTIVD heeft naar aanleiding van de door de MIVD uitgevoerde analyse en het opgestarte verbetertraject besloten geen nader onderzoek te verrichten. Zij koos ervoor de uitvoering van het verbetertraject te monitoren. Naast het verkrijgen van inzicht in de wijze waarop de MIVD invulling geeft aan de zorgplicht, had het monitoringstraject ook als doel om de rechtmatigheid en zorgvuldigheid van handelen van de MIVD te bevorderen.

Bevindingen monitoringstraject

De CTIVD heeft gedurende haar monitoringstraject diverse criteria opgesteld om te bewerkstelligen dat de invulling van de zorgplicht voor het mentaal welzijn van agenten duurzaam zou worden geborgd. Gedurende het traject is de CTIVD door de MIVD telkens proactief geïnformeerd. Ook zijn er veelvuldig gesprekken gevoerd. De CTIVD constateert dat de MIVD met toewijding aan de verbetertrajecten werkt.

De CTIVD concludeert dat de MIVD voldoet aan de toetsingscriteria die de CTIVD gedurende het monitoringstraject heeft opgesteld. Onderdelen van deze plannen zijn uitgevoerd of in uitvoering, waardoor de door de MIVD geconstateerde risico's zoveel mogelijk zijn of worden weggenomen. Tevens is voorzien in de wijze waarop de verbeteringen structureel in de organisatie zijn of zullen worden verankerd. De CTIVD heeft het vertrouwen dat de MIVD de nog openstaande verbetermaatregelen oppakt en doorvoert. Het monitoringstraject wordt met deze toezichtbrief beëindigd.

¹ *Uit het zicht. Conclusies en aanbevelingen rapport Commissie Brouwer, Bijlage bij Kamerstukken II 2021/22, 29 628, nr. 1050.*

Reactie op bevindingen

Ik verwelkom de conclusie van de CTIVD dat de MIVD voldoet aan de toetsingscriteria die de CTIVD heeft opgesteld. Het stemt mij positief dat de CTIVD erkent dat de MIVD met toewijding aan de verbetertrajecten heeft gewerkt en werkt. De MIVD zal de laatste verbetermaatregelen de komende periode, met oog voor uitvoerbaarheid, doorvoeren en afronden. De dienst zal ervoor zorgen dat alle verbetermaatregelen structureel in de organisatie zijn of zullen worden verankerd. Zo zullen enige interne opleidingen en trainingen worden doorontwikkeld en worden nog enkele beleidsdocumenten gefinaliseerd. De verwachting is dat deze activiteiten begin 2026 zijn voltooid. De Compliance & Risk Office van de MIVD ziet toe op de implementatie van deze laatste maatregelen en de controle op het gewenste resultaat van alle verbetermaatregelen.

Nieuw toezichtmiddel

Artikel 112 van de Wiv 2017 beschrijft de uitoefening van het toezicht door de afdeling toezicht van de CTIVD. Artikel 113 bepaalt dat de CTIVD naar aanleiding van het door haar verrichte onderzoek een toezichtsrapport opstelt. Onderhavige toezichtbrief toont aan dat bij de CTIVD behoefte bestaat haar toezichtproducten te diversifiëren. De Wiv 2017 biedt de CTIVD echter uitsluitend de mogelijkheid van het opstellen van een toezichtsrapport, met de bijbehorende procedure. In de herziening van de Wiv 2017 is aandacht voor de behoeften van de CTIVD over de wijzen waarop de CTIVD haar toezichtsbevindingen kenbaar kan maken aan de diensten, verantwoordelijke Ministers en uw Kamer.

Tot slot wil ik nog aangeven dat aan de AIVD een gelijklopende brief is gestuurd door de CTIVD. Hier wordt u door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over geïnformeerd.

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans